

U.G. 3rd Semester Examination - 2019

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANH-CC-T-VI

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. यथेच्छं दशप्रश्नानामुत्तराणि संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च प्रदीयन्ताम् : 2×10=20
- i) गद्यकाव्यस्य कति भेदाः? के च ते?
 - ii) महाकाव्यस्य नायकः कीदृशो भवेत्?
 - iii) चम्पूकाव्यस्य साहित्यदर्पणसम्मतं लक्षणं किम्?
 - iv) दृश्यकाव्यस्य नामान्तरं किमस्ति? तत्कतिविधम्?
 - v) 'इति हेतुस्तदुद्भवे'—कस्तावत् काव्यहेतुः मम्मटमते?
 - vi) 'सद्यःपरनिर्वृतये'—इत्यस्य कोऽर्थः?
 - vii) का नाम यतिः छन्दोविषये? छन्दोमञ्जरीग्रन्थस्य रचयिता कः?
 - viii) छन्दसः लक्षणं लिख्यताम्—'शिखरिणी'।

[Turn Over]

- ix) द्रुतविलम्बितच्छन्दसः लक्षणं किमस्ति ?
- x) वृत्तच्छन्दः कतिविधम् ? नामानि उल्लिख्यन्ताम्।
- xi) अनुप्रासः अलङ्कारः कतिविधः ? के च तस्य भेदाः ?
- xii) साहित्यदर्पणसम्मतं लक्षणं लिख्यताम्-भ्रान्तिमान् अलङ्कारः।
- xiii) अतिशयोक्तौ 'अध्यवसाय'—शब्दस्य कोऽर्थः ?
- xiv) रूपकालङ्कारः मुख्यतया कतिविधः ? नामानि लिख्यन्ताम्।
- xv) साहित्यदर्पणोक्तं लक्षणं लिख्यताम्-दृष्टान्तः अलङ्कारः।
2. Answer any **four** of the following questions as directed: $5 \times 4 = 20$
- i) Explain the definition of poetry (काव्यलक्षणम्) after Mammata (मम्मटः) as depicted in Kāvyaṣṭakāśa (काव्यप्रकाशः).
- ii) Describe Utpattivāda (उत्पत्तिवादः) as depicted in the third (उल्लासः) of Kāvyaṣṭakāśa (काव्यप्रकाशः).
- iii) Write a short note on Abhidhāmūlā Vyākṛjanā (अभिधामूला व्यञ्जना) according to काव्यप्रकाशः of मम्मटः।
- iv) Define and illustrate the following metres (any two): $2\frac{1}{2} + 2\frac{1}{2} = 5$

मालिनी, इन्द्रवज्रा, वसन्ततिलकम्, स्रग्धरा।

- v) Name and explain the figures of speech (any one): $5 \times 1 = 5$

a) ज्ञाने मौनं क्षमा शक्तौ त्यागे श्लाघाविपर्ययः।

गुणा गुणानुबन्धित्वात्तस्य सप्रसवा इव॥

b) पादाहतं यदुत्थाय मूर्धानमधिरोहति।

स्वस्थादेवापमानेऽपि देहिनस्तद्वरं रजः॥

- vi) Distinguish between the figures of speech:

दीपकम् and तुल्ययोगिता

OR

उपमा and रूपकम्

3. Answer any **two** of the following questions selecting at least **one** from each Group: $10 \times 2 = 20$

GROUP-A

यथेच्छम् कयोश्चित् द्वयोः अलङ्कारयोः साहित्यदर्पणानुसारेण लक्षणोदाहरणपुरःसरं व्याख्या सरलसुरगिरा देवनागरीलिप्या च विधीयताम्। $5 + 5 = 10$

यमकम्, अपह्नुतिः, समासोक्तिः, विभावना, व्यतिरेकः।

GROUP-B

Answer any **one** of the following questions into *Sanskrit* or *Bengali* or *English* language: $10 \times 1 = 10$

- i) What are the various names of Sanskrit Poetics? Name the main four schools of Poetics and their proponents. Write a brief note on origin and development of Sanskrit Poetics. $1+3+6=10$
- ii) “लक्षणा तेन षड्विधा।”—What is the definition of Indication (लक्षणा)? Name the main six divisions of लक्षणा। Explain the six Lakṣaṇā (षड्विधा लक्षणा) with proper illustrations according to Kāvya prakāśa. $2+2+6=10$
- iii) Who is the proponent (प्रवक्ता) of Rasasūtra (रससूत्रम्)? Whose opinion is called as Abhivyaaktivāda (अभिव्यक्तिवादः)? Explain ‘अभिव्यक्तिवादः’ as described by Mammata in Kāvya prakāśa. $1+1+8=10$